

θα τα γκρεμίζουν χαπλαχνα ενός Δύσαντρου οι δπλίτες την ώρα που ο πολαιμικός αύλης θα διαλαλή πέρα, ως τα πέρατα της γης, πώς σλλάβοι πιά για πάντα θάναι στην Σπάρτης το ζυγό οι κοντόθοροι 'Αθηναίοι!

★

Τότε από άγρια όχλαση θάντιαλήση ή Πινόκα κι' όλοι στο στόμα θέχουνε το θάνατο όνομά μου μα θάν' άργά γιατί νεκρός θα κοιτούμαι έδωπέρα πούρχομαι, θάνατε λαέ, έκέτης σου! *Αν μια μέρα νικήθηκες δέν είν' αυτοί μα' εγώ που έχω νικήση! Κι' άπ' τή στιγμή που εγώ είμ' έδω, μαζί μου έδω είν' κ' ή νίκη,

όταν μικροί και ταπεινοί κι' άνήμποροι και σλλάβοι θα χύνουν μαύρα δάκρυα οι κοντόθοροι 'Αθηναίοι!

Παρίσι, Νοέμβρης 1908.

ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

Καρδιά του μεσημεριού. Θανατερό λιοντύρι. Το φείδι λαχανιάζει μέσα' τα ρείπια ξαπλωτό. Με πήρες απ' το χέρι και με πήρες από κάτω στην πορτοκαλιά, την άνθοσεπαστη.

— Άκου τί ήσυχία! μου είπες. Μόνη ή πορτοκαλιά σπαράζει κάποτε. Μέσω στην άπειρη γαλήνη πέφτουμε τ' άνθόφυλλά της σάσταλαματιές. Τ' άνθάκια τα λευκά της μοιάζουν με μάτια που πορούν και κλαίνε. Και χύνουνε τα δάκρυα ένα ένα, σά να τα μετρούν και να τα νοιάζονται.

Τών λουλουδιών ή ήλινα, που ζοΐσαν και πεθαίνανε, μάς έπινγε.

— Μη σε βαρυνθήκη, μου είπες, αυτός ο μυριόθάνος των λουλουδιών. Είναι γιατί ή ζωή πληθαίνει στον κόρφο της πορτοκαλιάς. Και σε καρπών πλημμύρα θα ξεσπάση.

Έσκυφες και με φίλησες. Μου φάνηκε πορτοκαλάνδι μύριζε το στόμα σου. Και τα φιλιά σου σαν άνθόφυλλα ένα ένα πέφτανε στα χείλη μου. Μου φάνηκε πως θα πεθάνης από τα πολλά φιλιά, που μουδίνες. Χλωμά ήτανε τα χείλη σου, κ' είπα να μην πεθάνης.

Έπειτα θυμήθηκα τί είπες για τών λουλουδιών το θάνατο. Και σ' άρπαξα κ' εγώ στην άγκαλιά μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Z. ΜΑΚΡΗΣ

ΤΑ ΣΗΜΕΡΝΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ *

ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

ΣΚΗΝΗ VI

ΓΙΑΤΡΟΣ, ΚΡΥΔΕΟΣ, ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Καλημέρα σας

ΓΙΑΤΡΟΣ. Καλημέρα, γιατρέ.

ΝΙΚΟΣ. — Καλημέρα, γιατρέ.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Τι νέα; Έγώ τὰ έτοιμάσα δια.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Κ' εγώ φρόντισα για τὰ φιλιά, του μίλητα για την άμοιβή σου. Αύριο θα πληρωθής. Έχει ένα φόβο, που σε βεβαίω μού κάμνει κακό να τον βλέπω. Την έβεβαίωσα όμως, ότι κανέναν κίνδυνος δέν υπάρχει. Πριν να υποβληθής εις την έγχερσην, θέλει, λέγει, να σ' εξετάση έσένα, για

*) Η άρχή του στον άριθ. 324.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ*

Στο «Διεθνές εβδομαδιαίο επιστημονικό, κλλιτεχνικό και τεχνικό περιοδικό» του Βερολίνου δημοσίεψε ο Krumbacher διατριβή για το ζήτημα της έκδοσης Ιστορικού λεξικού της ελληνικής γλώσσας, που άποφασίστηκε από την ελληνική κυβέρνηση. Από την διατριβή αυτή, που θα ήτανε κληδόν την διαβάζανε οι διάφοροι Μιστριωτόπληχτοι. δημοσιεύουμε για τους άνανγούστες του «Νουμά» δυο τρία κειμήλια για να ίδουτε πως το παίρνουν το σπουδαίο αυτό ζήτημα οι «σλαβοπληρωμένοι» λόγιοι των ξένων πανεπιστημίων.

«Το σχέδιο της έκδοσης μεγάλου έργου, που να περιλαμβάνη την Ιστορία όλου του λεχτικού της ελληνικής γλώσσας από τον Όμηρο ίσαμε σήμερα είναι πολύ σημαντικό. Το σχέδιο αυτό ξεπερνά και την πρότασή μου που έκανα στα 1904 στο Δονδινό κατά την πρώτη συζήτηση για την «Ελληνική Θησαυρία» που ήθελε να βγάλη ή British Academy, και που την ξαναποστήριξα και κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής στα 1906 στη Βιέννη. Η ιδέα μου τότες ήτανε να μη τελειώση το λεξικό με τον 6 αιώνα μ. Χ., αλλά να περιλαμβάνη και όλη τη Βυζαντινή εποχή. Το δυσχερότερο μοναχά είναι, που οι δυσκολίες μιας τέτοιας δουλειάς αυξάνουν όσο περισσότερο άπομακρύνονται κανείς από τους κλασσικούς χρόνους, γιατί μοναχά για την άρχαια εποχή έχουμε αρκετές προκαταρκτικές εργασίες, ενώ ολάκερα σχεδόν λείπουν για τους μεσαιωνικούς χρόνους.

Πολλοί ίσως να άπορούνε για την ιδέα να ένωθη ή ελληνική γλώσσα σε ένα λεξικό στην άρχαια, μεσαιωνική και νέα της περίοδη. Η συντροφιά των ποιητικών λέξεων του Όμηρου και του Διογύλου, των φιλοσοφικών λέξεων του Πλάτωνα και του Άριστοτέλη με αυτές, των «χυδαίων» μεσαιωνικών ποιημάτων και των κληρικών τραγουδιών θα φάνη να είναι έσως σε πολλούς άδύνατο. Κάποια τεχνική δυσκολία θα προκύψη και από τις τυπικές και φθονγολογικές αλλαγές των λέξεων, έπειδή για αυτές ή ίδια λέξη πρέπει να άναφέρεται σε δυο ή τρία μέρη. Σε τέτοιες περιστάσεις όμως μπορεί να γίνη μεταχείρισμα της άκαταδραμής, λ. χ. άμα

*) Internationale Wochenschrift für Wissenschaft Kunstn-Technik», 19 του Δεκέμβρη 1908.

θέλη κανέναν να βρή το «να» θα περαπέλευται σε «ένα», από το «ματί» στο «όματίον». Έτσι μερικοί να μας πούνε, ότι ή άρχαια ελληνική και ή νεοελληνική άποτελούνε δυο διάφορες γλωσσικές μορφές άν και φαίνεται ακόμα ή γλωσσική τους ένότητα, και θα μας πούνε ακόμα, ότι κανέναν δε σκέφτηκε η λατινική και την Ιταλική να ένωση σε ένα λεξικό, άν και οι δυο αυτές γλώσσες με όλη τή διαφορά τους, που την έγιναντε ο χρόνος, κατάγονται από την ίδια μητέρα. Στα τελευταία όμως έχουμε να άπαντήσουμε ότι ή Ιταλική γλώσσα σε πολλά, στη φωνητική και πρό πάντων στην όρθογραφία της, περισσότερο διαφέρει από τη λατινική παρά ή νεοελληνική από την άρχαιαν ελληνική. ένα φαινόμενο, που εξηγείται με το, ότι στη Λατινική Δύση ή πολιτισμός είχε αλλάξει πιά προτύτερα τή μορφή του παρά στην «Ελληνική Άνατολή, όπου το συντηρητικό Βυζαντινό κράτος διατηρούσε ίσαμε τον 15 αιώνα την περαδωση.

Κατά βάση όμως το ζήτημα αυτό δέν μπορεί να λυθ, με τή θεωρία, γιατί κυρίως είναι ζήτημα της πράξης. Δέν μπορεί κανέναν να άρηθής ότι το μαζεύμα όλων των λέξεων της ελληνικής γλώσσας από τους πιά άρχαίους χρόνους ίσαμε σήμερα είναι πάρα πολύ όφελιμο. Μεγάλη πρό παντων είναι ή όφελεια μιας τέτοιας επιστημονικής εξέτασης, που γεφυρώνει όλους τους φραγμούς του χρόνου, σε όλες τις λέξεις, που από την άρχαιότητα ίσαμε σήμερα έχουμε διατηρηθ ή μόνες τους ή σε κληρικά σύστημα. Οι σ' ένα Ιστορικό λεξικό εξηγημένες αλλαγές του τύπου και της σημασίας θα άπεικονίζονε πολλές φορές σπουδαίες μεταβολές στην πνευματική ζωή και στην τύχη του έθνους. Πολλές άρχαιες λέξεις θα μας δώσουνε εξήγηση για το μεταχείρισμα των νέων λέξεων και αντίστροφα θα βρούμε από το νέο μεταχείρισμα πολλών λέξεων την άληθινή άρχαια σημασία. Όσο ή σημασία άρχαίων ελληνικών λέξεων πολλές φορές εξηγείται από το μεσαιωνικό και νέο τους μεταχείρισμα, ζήτη ή καθέναν που έχει μελετήσει βυζαντινά ή νεοελληνικά κείμενα με το άρχαιοελληνικό λεξικό.»

★

Πάρα κάτω μιλάει ο K. Krumbacher για τις ξένες λέξεις:

«Πιά δύσκολο είναι το πράμα, άναρχαίικα σ ξένες λέξεις και στις ξένες φθονγολογικές σύνθεσεις,

μερικά πράγματα. Ποιος ξέρει, ποιος τον φόβισε.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Έν οια σου, γιατρέ, άς τον περαλάσω εγώ μια φορά και του διαλύω όλους τους φόβους που μπορεί να ή.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Μου επιτρέπεις να επιθεωρήσω μια στιγμή την κλινική σου;

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Σε παρακαλώ, άρίστε.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Ά! ξέχασα. θέλη κ' ένας φίλος του μζζύ.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Δέν πειράζει, άς έλθη όποιος θέλει.

(Μπαίνουν στο άλλο δωμάτιο)

ΣΚΗΝΗ VII

ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ

ΝΙΚΟΣ. — Πολύ έρεθισμένο τον βλέπω σήμερα τον άδελφό σου.

ΚΩΣΤΑΣ. — Είναι ζωή αυτή που κάμνει; Να σου πω, Νίκο, ή άντοχή αυτού του άνθρώπου είναι άνήκουστο πράγμα.

ΝΙΚΟΣ. — Δέν ξέρω, αλλά μού φαίνεται ότι δέν πρέπει να τον άφινεις μόνο, Κώστα. Και μάλιστα αν εγώ ήμουνα στη θέση σου θάρραφα της μητέρας του να γυρίση πίσω. Η Αιλή, επί τέλους μς είνη με τις θεές της.

ΚΩΣΤΑΣ. — Δέν άφινει ο γιατρές.

ΝΙΚΟΣ. — Τότε άς πηγαίνει κ' έκείνος στην έξοχή, να ξεσκασ, λίγο.

(Χτυπά το κουδούνι της έξόπορτης. Τρέχει ο Κώστας κι' ανοίγει).

ΣΚΗΝΗ VIII

ΝΙΚΟΣ (μόνος)

(Έρχεται ο άρρωστος με δεμένο τον λαιμό, συνοδευόμενος από κάποιον).

ΣΚΗΝΗ IX

ΚΩΣΤΑΣ, ΑΡΡΩΣΤΟΣ, ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ, ΝΙΚΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ. — Άρίστε, καθέστε. Τώρα θάρρα ή ο γιατρές. Είναι μέσα με τον κ. Κρυδέο.

(Ο Άρρωστος, αφού χαρετήση οργανά, κάθεται με τον λαιμό άκίνητο. Ο Κώστας πηγαίνει σ' παραξέμενο δωμάτιο και είδοσαι τον γιατρό. Μπαίνουν οι δυο γιατροί).

ΣΚΗΝΗ X

ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ, ΑΡΡΩΣΤΟΣ, ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ, ΓΙΑΤΡΟΣ, ΚΡΥΔΕΟΣ

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Καλώς τον. Έί πως τὰ πζμε;

κινη πολιτική το σημειώνω, για να νοιώσουμε τη δύναμη της λευτεριάς. Κ' έτσι έρχομαι στην Ελλάδα. Σωτήριο το τούρκικο το κίνημα για το γλωσσικό το ζήτημα. Η λευτεριά τέτοια είναι...

Είναι και ψυχολογικό. Φανταστήτε πως ή Τουρκιά, ή καταφρονεμένη και βέρβερη Τουρκιά, ή Τουρκιά θέλει ανεξάρτητο τύπο, θέλει, ανεξάρτητη γνώμη να έχει...

Σας το λέω, παιδιά, όνειρα γλυκά με συνεπέρχονται. Να και τώραίοτέρω απ' όλα. Είναι φυσικό στην άθρηπο να λυπάται, να συλλογιέται πώς...

θάρρη έρω που θα πιθάνη. 'Αδύνατο να παρηγορηθώ. Τι; Θά πεθάνη κι άφοψ πεθάνη, δε θα χαρή πια τον ήλιο και το φως του; Δέ θα βλέπη πια τους πράσινους τους κάμπους και τα μυριά...

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ

Αφιερώνεται ΨΥΧΑΡΗ και ΠΑΛΛΑΔΑ

- 1 Κάστρο είναι ο λόγος σου, Τρανέ, και λάβαρο ή ψυχή μας, κι ο βράχος που το στέριωσες χλωρο χορτάρι βγάνει. Οξω του βράζει ο πόλεμος και μέσα το γιορτάσι, κι ή σου; υβέρουμε άρματα β'άλε φωνή και δ'ωσ'μας. 2 Εδω πεθαίνει μια ζωή, έδω ένας κόσμος ρέβει, έδω τα νάτα χάνονται και ή άνοιξη πονει, έδω δεν έρχεται κανείς σε άγκυρα ν' άνεβη. Μόνο πλανέται μια βαρειά προφητική φωνή. 3 Απόψε ή 'Ιδέα με κοιμήσες στον κόρφο σου τον πλάνο. Εσ'ν μπροστά σά λυτρωμός και μια σκλαβιά από πίσω και πλήθος γύρα οι άρνητές. Έυτηνώ, πετιέμαι άπάνω, μια πέτρα άθρόαρω από τη γης και πάω να πολεμήσω.

4 'Απ' τ' άψηλό σου το θροσί σκέβεις και προς έμας, και θαμπωμένος δε θεωρείς κάποιον σπαθι μεγάλο, μα ζύνοντας την κάρτα σου φουσκώνεις και γελάς. 'Ω παντογνώστη και σοφέ, δέν ξέρεις τίποτ' άλλο!

5 Στά χέρια σας, Γραμματικοί, που ζήσκουν γύρα ός μνήμα πάντα άνοιχτά κι άζόρταγα και τους διαβάτες κράζουν, σε' άνάθυστα τα χέρια σας, χλιόχρονα στο κρέμα βλα τα νάτα δέρονονται και κλαίτε και σπαράζουν.

6 Πλημμύρα έντός μας ή ζωή, και κύμα μάς δροσάς. Μα έσείς στής δίφως το στρατι' σκυφτοί σκυφτοί πλανιέστε.

7 Σημαινομε, κηρθτουμε, ερχόμεστε σε σάς, κι ή δε μάς νοιώθετε ή τυφλοί, το φώς του ήλιου άρνιέστε.

8 Φύγαν και τα χινόπωρα, πεύναν κ' οι άνεμωνες. 'Αχ! πόσα νάτα χάθηκαν στους άγριους τους χειμώνες.

'Ολα περνάν έδω και πάν κατά που ή μοίρα γράφει. Κοι σείς; κορακοζώητοι. Σας διώχνουν ός και οι τάφοι.

9 Σε μάς ταμπούρια τα έργα μας, σε σάς τα κούφια λόγια.

Μείτε το κλαδι της λευτεριάς, σεις το σκουνί του μπόγιου. Για σάς μια άρρη άντρεύει μας, για μάς σάς τρώε μια φρόνη.

Γραφτό σας τόφλα και χαμός, γραφτό μας φώς και νίκη!

10 Κι ή στην όρμη του πελεμοϋ στέκονται έδω σημάδια Δασκάλου, τα κεφάλια σας τ' άμυαλα κούφια και άδεια,

βάλτε το μάτι, ή ποιητή, στής τσεκουριάς την τρέπια. Φωλιάζουν πίσω οι άνομοι. 'Ορθώσου εκεί και χτύπα.

Για σάς δε φτάνει το σπαθι και ή ριουφεκιά του στίχου,

νίαν με την καρδιά και άν κατά ληθ'ς κοπή καμιά θα είσελήθ' ή άτμοσφαιρικός άνθρ στην καρδιά κι' ή θάνατος θα επέλθ' άκαριαός.

ΝΙΚΟΣ.—'Ο Θεός να με βγάλη ψεύτη. ΚΩΣΤΑΣ.—'Εννοια σου, το χέρι του γιατροϋ είναι βέβαιο και σταθερό. Φόβος δέν υπάρχει. Μονάχα μην έρθουν αύτοί τώρα επάνω στην έγχείρησιν.

ΝΙΚΟΣ.—Λες ναρχισαν την έγχείρησιν; ΚΩΣΤΑΣ.—'Εως τώρα πιστεύω να τον έχουν χλωροφομίση. — Στάσου μια στιγμή και θα σου πώ (πλησιάζει στην πόρτα της κλινικής και κρούει κούβη). — 'Ακούω βογγητά. 'Ε τώρα, έπου κι' άν είναι θα μείνη άναίσθητος. 'Α!.. ή!.. να!.. 'Επαισε το βογγητό!.. 'Εμεινε άναίσθητος... 'Ακούω βήματα!.. Φαίνεται πλησιάζει ή γιατρός!.. 'Α!.. ή!.. ήσυχία!.. 'Εργάζου τα!.. (Σηκώνει μια στιγμή το κεφάλι του και μισομειδιώντας κάμνει με το χέρι του κίνημα κοψίματος). Χρρ.. ρ.. ρ... Τό νυστέρι.. (Χτυπά το κουδοϋνι της έξώπορτας, δυνατά. 'Ο Κώστας ξεπετιέται έξαφνικά και τρέχει ν' άνοϊξη).

ΣΚΗΝΗ ΧΙΥ

ΝΙΚΟΣ. (Μόνος, άκούει δλόρθος μ' άγωνία. 'Από μέσα άκούεται ή παρακάτω διάλογος).

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΚΛΗΤΗΡ. (Φωνάζοντας) 'Εδω είναι ή γιατρός!.. 'Αλλως τε μου είναι άδιάφορον, είτε είναι είτε όχι. 'Εχω έντολή να είτε λέσω.

ΣΚΗΝΗ ΧΥ

ΝΙΚΟΣ, ΚΩΣΤΑΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΚΛΗΤΗΡ

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ. (Μπαίνοντας με τον Κώστα). — Καλημέρα. (Χαιρετά τον Νίκο χωρίς να βγάλη το καπέλο του).

ΝΙΚΟΣ.— Καλημέρα.

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ.—'Αν, παιδί μου, συ έδωκε έντολήν ή γιατρός, να μάς πης ότι έφυγε, έκαμε πολύ άσχημα, διότι είτε έδω είναι είτε όχι, έγώ θα προβώ εις την εκτέλεσιν.

ΝΙΚΟΣ.— Καθείστε παρακαλώ μια στιγμή.

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ.— Τι να καθήσω! 'Εγώ δέν ήρθα για να καθήσω άλλοι για να είσπραζω ή να εκτελέσω.

ΝΙΚΟΣ.—Μα τί συμβαίνει; Για την εκτέλεσιν μιλάτε;

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ.— Δέν έχω καιρόν να σ' εξηγήσω, άγαπητέ. Άλλοι άν θέλουν σου εξηγήσιν. Το βέβαιον είναι, ότι έχω έντολήν, κακόπιν άποράσεων

και διαφόρων δικαστικών έγγράφων να είσπραζω 1450 δρ. τας όποιας, άν δέν λάβω τώρα άμείσως, ως μεϋ ύπεσχέθηκε ή γιατρός, θα προβώ εις εκτέλεσιν, θα κατάρχω τα έπιπλα του και θα τα σηκώσω.—'Ε!.. Κύριος!.. 'Ελα σε παρακαλώ είδοποίησε τον άδερφό σου, γιατί θα μετανοιώτετε και οι δυό άργότερα.

ΝΙΚΟΣ.— Σε παρακαλώ. Δέν θα ήτο δυνατόν άνά γε να του δώθ' μια διορία. 'Ο γιατρός έδω είναι. Νά!.. 'Εκει μέσα είναι, αλλά αύτη τη στιγμή μη είναι άπολύτως άδύνατον να τον δής. 'Εχει έναν άρρωστο μέσα και του κάνει έγχείρησιν και μάχιστα έγχείρησιν πολύ σοβράν και επικίνδυον. 'Ωστε βλέπεις είναι άδύνατον να τον ίδης, ούτε είναι ή κατάλληλος στιγμή τώρα για να προβής εις κατάρχισιν.

ΔΙΚ. ΚΛΗΤΗΡ.— Να συ πώ: Δέν είναι ή πρώτη φορά που έρχομαι. Κι' άλλοτε ήθα και πάντα κατέληξα σε διορία, κέ κίνδυνον να δυτρεπήστω τον πελάτην μου. Αύτη όμως τη φορά έχω ρητή έντολή ή να είσπραζω ή να κατάρχω. 'Ωστε βλέπεις μου είναι άδύνατον να κάμω άλλοιώς. Νόμίζω όμως ότι θα πληρωνόμενα σήμερα και για αυτό έρθεσα τού; μάς τρεας άντικρυ στο καρενάιο.

